



Наталія Черняєва,
учитель зарубіжної літератури,
учитель-методист,
ліцей № 136
Дніпровського району
м. Києва

Ромео — зірка соцмереж Оцінювання в ролях як інструмент НУШ

УДК 82.0:7.041]:37.091.26:37.014.3

<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.3.336584>

Наріжним каменем реформи шкільної освіти до сьогодні є система оцінювання, оскільки нові закони, державні стандарти, програми та навіть найкращі підручники не можуть суттєво підвищити якість освіти, якщо система оцінювання залишиться незмінною. От я і питаю сама себе: як оцінити вираження емоцій та управління ними, висловлення власної думки, аналіз ситуацій, пошук альтернативних рішень, мирне вирішення конфліктів і відповідальність за свої дії? [2].

Професія вчителя вимагає постійного збагачення, розширення знань методики оцінювання учнів. Одне з них — це формувальне оцінювання, тобто оцінювання під час навчання і «для навчання» (англ. — «assessment for learning»). «Формувальне» (англ. — «formative») — тому що, на відміну від підсумкового, має на меті формування (або форматування) навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень [1]. Формувальне оцінювання передбачає використання різноманітних методів збору інформації і має відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета / інтегрованого курсу. Його здійснюють у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання вчителем / учителькою із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учня / учениці тощо) [3].

© Наталія Черняєва, 2025

Оцінювання в ролях є інноваційною активністю, що відповідає концепції Нової української школи (НУШ), зокрема її принципам інтеграції, компетентнісного підходу та розвитку креативного мислення учнів. Ця методика забезпечує діяльне залучення учнів до процесу навчання та формування навичок, важливих для майбутнього.

Що таке оцінювання в ролях?

Цей прийом передбачає, що учні виконують роль певного персонажа або професіонала під час оцінювання знань та/або умінь. Вони мають презентувати свої знання чи вирішувати завдання так, як це зробила б їхня обрана «роль».

Наприклад, учні у ролі паркового еколога (парковий еколог здійснює моніторинг та аналіз екологічного стану суспільних просторів — парків, скверів, площ, алей) [4].

Вправа «Бліц-інтерв'ю»

З а в д а н н я. Як парковий еколог змоделюйте бесіду для зіставлення персонажів вірша «Про коника та цвіркуна». Заповніть таблицю від імені героїв.

Завдання. Як парковий еколог змоделюйте бесіду для зіставлення персонажів вірша «Про коника та цвіркуна». Заповніть таблицю від імені героїв:		
Як ви думаєте, що станеться з лісом, якщо з нього зникнуть усі комахи?		
Що важливіше: захист природи чи розвиток технологій? Чому?		
Що кожна людина може зробити, щоб допомогти боротися зі змінами клімату?		
Чи можна створити екологічно чисті міста? Як би вони виглядали?		

Коник та цвіркун уособлюють життя — вічний, безупинний рух. Організуючи їх порівняння, учите-

Технології оцінювання результатів навчання учнів

лю слід забезпечити усвідомлення учнями духовної єдності персонажів, емоційної спорідненості, внутрішньої гармонії, сердечної близькості. Персонажі гідно обстоюють свій простір.

Вправа «Картинна галерея»

З а в д а н н я. Дібрати назви до слайдів із зображенням пейзажів, використовуючи епітети та метафори. Учні в ролі Travel-влогерів.

- «Пейзажі, які торкаються душі і надихають серце».
- «Через об'єкти в світ мрій і нескінченних пригод».
- «Фото, що пробуджують жагу до пізнання світу».



Проект на тему захисту природи «Чисті джунглі — справжній дім для друзів Мауглі»

З а в д а н н я: навести приклади повторного використання речей і матеріалів із них. Підготувати презентацію або відеофільм. Учні в ролі рециклінгів-технологів (Рециклінг — це один із різновидів перероблення сміття).

Вправа «Проектувальник»

З а в д а н н я: облаштувати простір для зграї вовків з урахуванням особливостей і аспектів життя людей та їхнього поселення (міста чи селища). Порівняти з умовами зграї сірих вовків оповідання Е.Сетона-Томпсона «Лобо — володар Курумпо».

Учні готують завдання в ролі урбаністів-екологів. Урбаніст-еколог — це проектувальник нових міст на основі екологічних біотехнологій; спеціалізується в галузях будівництва, енергетики та контролю забруднення середовища[6].

Особистий тьютор з естетичного розвитку? Що? Так, ви не помилилися.

Нова професія, що з'явиться вже незабаром. Чи варто про це говорити на уроках?

Вправа «Мальовиси»

З а в д а н н я: створити мальовиси до казки-повісті Р. Кіплінга «Мауглі», визначити характер стосунків між персонажами повісті-казки Р. Кіплінга «Мауглі». Скласти список порад персонажам твору для налагодження комфортних умов співіснування в джунглях. Учні аналізують вчинки персонажів, стосунки, портретну характеристику. Застосунок для створення коміксів:

<https://glif.app/@Lemn/glifs/cm2wylrl9000pi3g6ptw5yesh>

Оповідання Роберта Шеклі «Запах думок» — це відомий науково-фантастичний твір, у якому досліджується ідея телепатії та її впливу на людську психіку. Для креативного дослідження цього оповідання пропоную кілька цікавих завдань, які допомагають глибше зрозуміти ідеї твору, а також розвинути творчі навички.

Вправа «Емоційний камертон» (Аналіз персонажів та їхніх емоцій, учні в ролі космічного гіда.)

З а в д а н н я: обери ключового персонажа з оповідання та склади щоденник його думок. Уяви, як його телепатичні здібності впливають на емоційний стан, стосунки з іншими та світосприйняття. Приклади питань для щоденника:

- Як персонаж почувається, знаючи, що інші розуміють його думки?
- Як він приховує свої справжні почуття?
- Чи можна довіряти людям у такому світі?

Вправа «Візуалізація світу через запахи» (Учні в ролі диспетчера повітряного трафіку.)

З а в д а н н я: створи карту світу, де запахи відображають думки людей. Наприклад, тривога може пахнути сіркою, любов — медом, брехня — металом. Яким був би цей світ, якби кожна думка залишала після себе видимий слід запаху? Намалюй чи опиши цю карту словами.

Вправа «Створення ароматної поеми»

З а в д а н н я: склади вірш, де запахи символізують різні емоції або події з оповідання. Використовуй метафори запахів, щоб передати почуття.

Приклад:

Тривога — гірка й важка,
Як дощ уночі без кінця,
Любов пахне квітами й медом,
Та легко танцює з вітерцем.

Вправа «Творче експериментування» (Учні в ролі космогеолога.)

З а в д а н н я: створи короткий твір або діалог, у якому люди використовують запахи для спілкування замість слів. Опиши, як це змінює їхній спосіб вираження почуттів. Приклад початку: «Він підійшов ближче, залишаючи після себе аромат лимонів і кориці. Вона вдихнула — радість, але й тривога. Що ж він хотів сказати цим запахом?»

А як допомогти учням глибше зануритися у творчість Шекспіра та Мольєра, розкрити теми їхніх творів та стимулювати творчий підхід до навчання? Звичайно, спробувати ролі сучасного театального закулісся.

Гра для розвитку уяви «Що б було, якби...?» (Учні в ролі хореографа інтерактивних шоу.)

З а в д а н н я: обговоріть, як би змінився сюжет п'єси, якби один із персонажів вчинив по-іншому. Наприклад:

Що сталося б, якби Джульєтта розповіла батькам про Ромео?

Як би завершилася п'єса, якби пан Журден дізнався про план Клеонта?

Вправа «Переклад сучасною мовою»

З а в д а н н я: оберіть фрагмент з п'єси Шекспіра або Мольєра та перепишіть його, використовуючи сучасний стиль спілкування. Як змінилася суть? Чи вдалося зберегти драматизм і гумор? Приклад: монолог Ромео переписати як розмову сучасного юнака у соцмережі.

Вправа «Щоденник персонажа» (Science-художник)

З а в д а н н я: напишіть кілька сторінок із щоденника одного з персонажів (наприклад Джульєтти в ніч перед її зустріччю з Ромео). Що вона думає про події? Як вона описує свої страхи, мрії чи внутрішній конфлікт?

Вправа «Сучасна адаптація сюжету» (Учні в ролі арткуратора.)

З а в д а н н я: придумайте, яким був би сюжет п'єси Шекспіра чи Мольєра в наш час. Які зміни в технологіях, культурі чи суспільстві вплинули б на події? Напишіть короткий опис або сценарій сценки. Приклад: Ромео — зірка соцмереж.

Подібні завдання допоможуть учням не лише глибше зрозуміти творчість того чи того письменника, а й навчати критично мислити, співчувати та творчо підходити до аналізу літератури.

Чому це актуально сьогодні? Уявіть, що Шерлок Холмс живе в сучасну добу. У яких ситуаціях міг би знадобитися його талант? І не лише....

Ця техніка сприяє розвитку ключових компетентностей, таких як критичне мислення, комунікація, співпраця та креативність. Ролі дають учням змогу побачити практичне застосування знань і повірити у власні сили.

Оцінювання в ролях заохочує інтеграцію різних предметів, формуючи цілісне уявлення про світ.

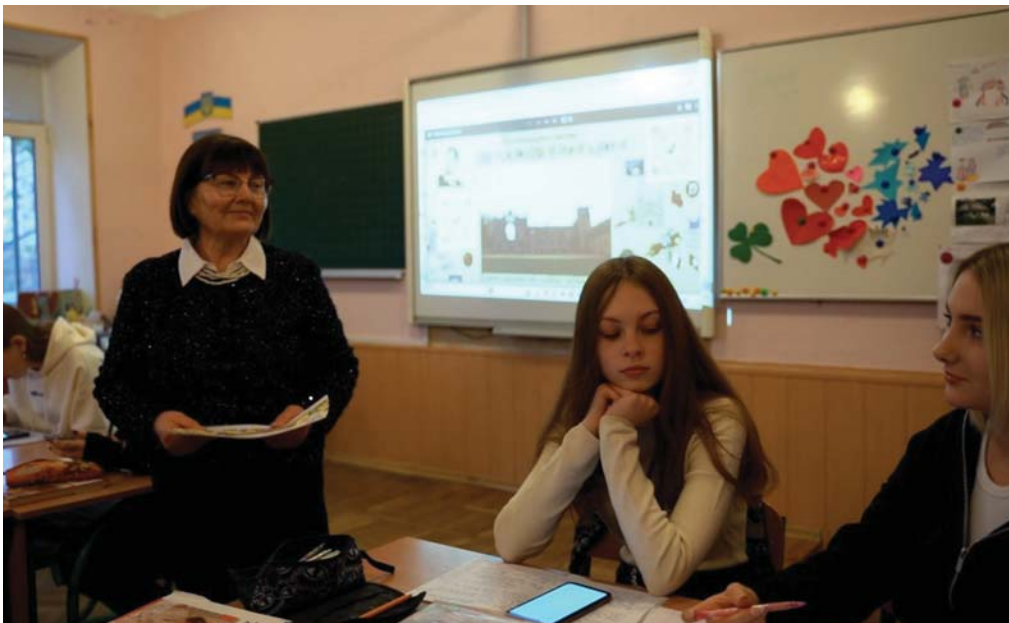
Перспективи на майбутнє. Індивідуалізація оцінювання. У ролях кожен учень може проявити сильні

сторони, уникаючи шаблонного підходу до оцінки. Розвиток soft skills. У майбутньому важливими будуть не лише знання, а й навички, які можна тренувати через рольові моделі. Використання технологій. Віртуальна реальність (VR) або онлайн-симуляції можуть стати новими інструментами для реалізації оцінювання в ролях.

Оцінювання в ролях не лише забезпечує глибше засвоєння матеріалу, а й допомагає учням краще адаптуватися до реалій сучасного світу. Цей підхід формує нове покоління громадян, здатних критично мислити, ефективно комунікувати та впливати на своє майбутнє. Ці навички сприяють розвитку особистості, покращують комунікацію та взаємодію з іншими, а також допомагають адаптуватися до швидко змінюваного світу. Вони є критично важливими для професійного зростання та ефективної роботи в команді, що робить їх невід'ємною частиною освітніх програм сьогодні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://nus.org.ua/2021/06/10/shho-take-formuvalne-otsinyuvannya-chomu-vono-potribne-uchnyam-i-yaki-osnovni-vyklyky/>
2. <https://nus.org.ua/2018/05/02/otsinyuvannya-v-novij-ukrayinskij-shkoli-resurs-dlya-rozvytku-zamist-vyroku/>
3. <https://naurok.com.ua/pro-ocinyuvannya-rezultat-iv-navchannya-uchniv-5-7-klasiv-nush-428977.html>
4. <https://osvita.in.net/articles/135#:~:text=%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3,%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%83%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97.>
5. <https://els.systems/blog/shho-take-reczykling-i-yaki-tehnologiyi-pererobky-vidhodiv-v-ukrayini/>
6. <https://osvita.in.net/articles/135>



Учитель-методист
Наталія Черняєва з учнями